Аскольд Де Герсо

Юратап эп сана …

Аскольд Де Герсо

Юратап эп сана

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=42388851
ISBN 9785449668837

Аннотация

В этой книге собраны разножанровые произведения разных лет и отражают различные стороны нашей многогранной жизни, что не выразить в нескольких словах, проще неспешно прочитать…

Содержание

Психеяпа Амур 7
Конец ознакомительного фрагмента. 44

Юратап эп сана

Аскольд Де Герсо

© Аскольд Де Герсо, 2019

ISBN 978-5-4496-6883-7
Создано в интеллектуальной издательской системе Ridero

Хаклă вулаканăм!

Сирĕн аллăрта Аскольд Де Герсо çыравçăн иккĕмĕш чăвашла кĕнеки. Ку кĕнекене тĕрлĕ вăхăтра çырнă хайлавсене кĕртес терĕм, çавăнпа та мĕнле-тĕр çыхăну хайлавсем хушшинче шырама кирлех мар. Калавсенче паянхи çамрăксем хушшинчи хутшăнусем: савăнăçпа хурлану, юратупа кĕвĕçӳ – пурте вырăн тупаççĕ. Пуранна пурнăçра пурте пулать, кунпа нимĕн те тума çук, çавах та хăшĕ пĕр йăнăшсене сирсе ямашкăн пур, çавна вĕрентмеççĕ-и пире классиксен хулăн романĕсем? Курас текен – курать, тупас текен – тупатех, çавах та нихăш романра та уççăн пĕлтермеççĕ, унта сăнарсен пурнăçĕ тăрăх кăтартса пырать çыравçă.

Ку хайлавсен пуххинче те нихăшĕнче те вĕрентсе çырни çук, тĕслĕхсем вара аванах. Пирĕн кашнийĕн çуралсанах умра темĕн чухлĕ çул, çавă кăна-и, кашни кунхине ир çинчен ыйха сирсен умма çĕнĕ çулсем тухаççĕ, хăшне суйласа илетĕн, çавăн пек пулать кун. Юмахри паттăра та çăмăлрах пулнă: ун умĕнче виçĕ çул анчах, çитменне кашни пирки пĕлтернĕ: тӳрĕ каятăн – утна çухататăн, сулахая каятăн – чысна çухататăн, сылтăма çул тытсан пуçна çухататăн. Пире вара никам та палăртмасть, хамăр суйласа илмелле тĕрĕс çула.

Сăвăлла хайлавсене ырлакансем валли ку пухура уйрăм сăвăсем, поэмăсем пур. Икĕ поэмăна авалхи грексен халапĕсем тăрăх шăрçалана.

Хаклă вулаканăм, енчен те мĕнле-тĕр ыйтусем тухсан, сĕнӳсем пулсан, тӳрремĕн çыру çырма пултаратăр. Адрес: askolddegerso602@gmail.com

Психеяпа Амур

Авалхи саманара
Пулса иртнӗ ку ӗҫсем,
Пурӑннӑ пулать патша
Юптараҫҫӗ халапсем.

Ҫитӗннӗ ун виҫӗ хӗр:
Калама ҫук, хӳхӗмсем,
Илемлӗ, хитре, капӑр
Тата пур-ши сӑмахсем.

Чи кӗҫӗнни пуринчен
Ытларах та чиперкке,
Сӑнарлама питӗнчен
Сӑмах ҫук-ҫке, тӳлекке.

Мӗскерпе танлаштарас-ши
Пикен тӑрӑс пӳ-сине,
Мӗнле ҫырса кӑтартас-ши
Ҫак асамлӑ илеме?

Ҫавах та тӑрӑштаратӑп
Сӑвӑҫӑн вӗт, ирӗк ҫук.
Пикене, ак, сӑнарлатӑп

Унсӑр мӗнле юптару.

Сарӑ тӗслӗ ҫӳҫӗсем
Икӗ хулӑн ҫивӗтре,
Тӳпен кӑвак куҫӗсем
Ытарайми те хитре.

Вӑрӑм куҫ хӑрпӑкӗсем
Хумханаҫҫӗ илӗртсе,
Ҫакӑн пек тӗлӗнтерӳ
Татах пур-ши тӗнчере?

Пиҫнӗ ҫырла тутисем
Йӑл-кулупа палӑрсан,
Сар хӗвелӗн шевлисем
Пытанаҫҫӗ вӑтанса.

Ҫинҫе сӑпсан пилӗклӗ
Кам аллисем ыталӗҫ?
Камӑн савнӑ куҫӗсем
Ҫак илемпе киленӗҫ?

Ҫӗршывра пурнан ҫынсем-и
Е килнӗ-и инҫетрен,
Ятарласа пикене
Курма килнӗ кунсерен.

Тĕрлĕ çĕре сарăлса
Хыпар çитнĕ пĕлĕте,
Канăçлăх, ак, çухатса
Кайса курма хĕтĕртет.

Афродита тӳперен
Аннă пулать хĕр пулса,
Пикене курас тесе,
Илемĕпе ăмсанса.

Курма килен халăхсем
Каласан сăвăласа:
Йăтса килеç тĕрлĕрен
Парнесем хапăл туса.

Сăвăçсем халалласа
Шăрçалаççĕ сăвăсем
Илемпе касмăкланса
Туртăнаç ӳнерçĕсем.

Турăш евĕрех чысласçĕ
Илĕртӳллĕ пикене,
Тилмĕрӳ унтан ыйтаççĕ
Тĕрлĕрен сĕнеç чӳкне.

Афродита кĕвĕçсе
Тавăру çинчен шутлать.
Вăл Психея çилленсе
Хурлантарма шут тытать.

Çав шухăшпа Амура
Пĕр кунхине йыхăрать,
Йĕркесĕр çынна савма
Ĕнентерме вăл хушать.

Ик аппăшĕ те пикен
Патшасемпе мăшăрлă.
Пĕр Психея хальллĕхе
Тăр пĕчченех – хăй майлă.

Çавăнпа-ши тарăхса
Юмăçа ашшĕ каять,
Сăлтавне уçма ыйтса
Сăрт çамкине çывхарать.

«Хĕрне чул хысак çине
Ертсе кил эс каçхине,
Пулас мăшăр çунатне
Сарса çитĕ ун патне.

Тискер кайăклă хаяр,

Çавнашкалах ултавлă,
Çынсене кăна вăл мар
Турăшсене çĕнтернĕ».

Çавăн пек сăмахсемпе
Хуравлать юмăç ăна,
Патша сехри хăпнипе
Кермене васкав утать.

Анăç енне туртăнса
Хĕвелĕ куна вĕçлет.
Патша канăç çухатса
Керменте утас виçет.

Чарăнса вăл кăшт тăрать-ши
Шухăшсене майласа,
Ĕнсине вăл е хыçать-и
Нимĕн тума аптраса.

Хĕвел анчĕ сăрт хыçне,
Кĕренленчĕç пĕлĕтсем.
Нимĕн те килмест пуçне
Явăнаççĕ шухăшсем.

Капларах тусан мĕнле-ши
Йăнăшасран шикленет.

Тĕрĕс шухăш кам сĕнсе-ши,
Анчах та вăхăт иртет.

Ĕнтрĕк сăн та тавраны
Çитнĕ çавă хушăра,
Каç пуласси инçе мар
Мĕскер тăвас тупата?

Акă, халне çитерсе
Хăй патне хĕре чĕнет.
Калаçмалли пур тесе
Пӳлĕме ертсе кĕрет.

Хупă алăк хыçĕнче
Мĕн каланă-ши, патша?
Ун пирки халапсенче
Асăнман пĕр сăмах та.

Юмăçа, ак, пăхăнса
Ертсе каять вăл хĕре,
Мĕн хушнине тăнласа
Хăварать çав пĕччене.

Куççульсем шăпăртатса
Юхать пикен куçĕнчен,
Çил вĕрет лăплантарса:

«Хăрушлăх çук нимĕн те».

Мĕн тесен те, чĕтренсе
Пулас мăшăра кĕтет.
Хумханса вăл, шикленсе
Ыйхăпала кĕрмешет.

Сар уйăх пĕлĕт хыçне
Шуса кĕчĕ тахçанах.
Пурте ыйхă аваăрне
Çакланнă ĕнтĕ, паллах.

Çăлтăрсем те ыйхă витĕр
Çутатаççĕ çĕр çине
Ку мĕскер, палăрчĕ чăлтăр
Шуйлантарчĕ пикене.

Кăкăртан тухса тарас пек
Кăлт та кăлт тапать чĕре,
Пурнăçпа сывпуллашать е
Хытса кайрĕ халь пике.

Ним тума та хальхинче
Пытанма та вырăн çук.
Никам çук хӳтĕлеме
Куçсенчен юхать куççуль.

«Çавăн евĕр вĕçленет-шим
Пурнăça курмасăрах,
Çамрăк ĕмĕр тĕпленет-шим
Юрату туймасăрах?»

Пĕринчен пĕри хăрушă
Килеç пуçа шухăшсем
Шикленӳллĕ тавралăх
Шуйланать-çке чун-чĕре.

Çав самантра сасартăк
Тӳперен Зефир анать.
Ыталаса пикене
Тӳпенелле ăнтăлать.

Вăл çуначĕсем çинче
Инçе çĕре çитерет.
Ешĕл курăк хушшинче
Вĕçеве Зефир вĕçлет.

Илемлĕ йĕри-тавралăх,
Çумранах çырма юхать.
Тĕлĕкре, тейĕн, садра
Чун илемпе йăмăхать.

Асамлă тĕспе капăрлă
Вĕçсе иртеç кайăксем,
Çуйхашаççĕ умлă-хыçлă,
Ян! Каяççĕ сассисем.

Пĕр кайăк, ав, инçех мар
Мăнаçланса утаслать,
Çакăн йышши курăма
Пуçласа пике сăнать.

Йывăç çинчен çмĕçсем
Илĕртеççĕ тутанма,
«Хальхинче эпĕ ăçта-ши
Леш тĕнчере е кунта?»

Чĕпĕтсе те вăл пăхать
Хăйĕн çепĕç аллине,
Ырату-çке палăрать
Чĕпĕтни те сисĕнет.

Ку чухне, ав, тĕлленмест
Пурте чăн – куç умĕнче,
Анчах та вăл чĕптемест
Тыткăнлать юмах тĕнчи.

Çывăхра çўллĕ кермен

Ылтăн тĕспе вылянать.
Пикене Зефир иртме
Аллипеле кăтартать.

Хаклă йышши чулсенчен
Сукмак хывнă кермене,
Хĕвел ылтăн çутинче
Йăлтăртатаç тĕрлĕрен.

Сарăпа, кăвакăн, хĕрлĕн
Уйăрма та хăшне çук.
«Хăш патшан-ши керменĕ,
Мĕнле тытас калаçу?»

Кĕлчечекĕн çеçкисем
Саламлаççĕ пуç тайса,
Çакăн чулĕ илемрен
Пуç каймалла çаврăнса.

Шикленсе сукмак çине
Утасларĕ сарă хĕр,
Кермен çӳллĕ алăкне
Асамлă уçрĕ-ши вăй?

Пĕр тĕлĕнет, пĕр савнать
Пике умри курава,

Çакăн пек те-ши пулать?
Çăтмах евĕрех шалта.

Хĕр пӳлĕмсенче çӳрет
Пур çĕрте те шăп та лăп.
Пĕр никам та çук-ши, тен,
Çук, çитеççĕ сасăсем.

Мĕн çинчен те шутласан
Куç умне ĕмĕт тухать,
Ак, сĕтел пуçтарăнса
Куркана алă тăсать.

Сĕтелĕ çинче мĕн çеç çук
Тĕрлĕ-тĕрлĕ çимĕçсем,
Ылтăн чашăк пыл та çу
Кĕмĕл чашăк çырлисем.

Юрăççем килентерсе
Шăратаççĕ юрăсем.
Хĕр кăмăлне килмелле
Вĕсен çепĕç кĕввисем.

Темиçе те кун иртет
Никама та вăл курмасть,
Каç çитсен мăшăр килет

Ир çитсессĕн – çухалать.

«Эпĕ камне эсĕ пĕлсен,
Киленӳ çĕтет йăлтах», —
Çамрăк мăшăр пикене
Вăрттăнлăха систерет:

«Çав тер çепĕç саслăскер,
Хăрушă пулас çук», – тет.
Анчах мăшăр сăнарне
Хальлĕхе вăл тĕпчемест.

Йăмăкĕшĕн хурланса
Тарăхаççĕ аппăшсем.
Пур çĕрте те шыраса
Килсе тухаççĕ вĕсем.

Мĕн чухлĕ атă-пушмак
Çĕтне вĕсем шыранса,
Çавах тăван йăмăкне
Шаннă пулать, тупасса.

Тĕл туса аппăшсене
Кĕтсе илет сарă хĕр,
Кермен тăрăх çӳретсе
Паллаштарать пурнăçпе.

Ăмсанса пăхаç куççем
Йăмăкĕн пуянлăхне,
«Кам пулать сан мăшăру?
Хăш патшалăх пуçлăхĕ?

Сăн-питрен вăл еплерех
Чипер-ши е хитре мар?
Ӳт-пĕвĕ ун мĕнлерех
Яштака е мăнтăркка?»

Халиччен те эп ăна, —
Кун çутинче курман, – тет. —
Вăл çĕрле кăна манпа
Ирхине çумран çĕтет».

Çавăн пек сăмахсемпе
Хĕр пĕлтерет хăй çинчен,
Çиййĕнчех аппăшĕсем
Вăрттăнла канаш сĕнеç:

«Каçхине хĕвел анать те
Ыйха сир эс хăвăнтан,
Мăшăру килĕ çитет те
Вырăнтан та ан хускал.

Упăшку ыйха путсан
Çурта çут эс вăрттăн çеç,
Те пĕрер-пĕрер усал вăл
Те çĕлен вăл – илĕртмĕш».

Аппăшсем каланă пек
Хĕр çурта çутать çĕрле,
Çывхарать кравать патне:
Упăшка çыврать канле.

Ылтăн тĕслĕ çÿçĕсем
Йăлтăртатаç сутăра,
Пикен савнă куçĕсем
Пăхса савнать мăшăра.

Ыйхăра тĕлленнĕрен-ши
Йăл-кулу тутисенче,
Юмах евĕрех-çке каç
Асампа тулли тĕнче.

Юрату турăш куçне
Пур илемĕпе курнать,
Хĕр пĕшкĕнсе мăшăрне
Çепĕççĕн çеç чуптăвать.

Шутламан пике çавна:

Çуннăçем, çурта йĕрет.
Тумламсем тумлаç çуртан
Инкек çуммăнах çӳрет.

Çурта çути куçĕнче
Вылянчăклăн ялкăшать,
Юрату çулăмĕнче
Ылхан хăй ĕçне тăвать.

Ах! Инкек! Вĕри ăвăс
Тумлать мăшăр хул çине,
Ыратăва тӳсеймесĕр
Амур уçать куççене.

Ӳкĕтлĕн куççем пăхаççĕ
Пике çине тинкерсе,
Ăнланчĕ пике: йăнăшнă,
Ма итлесе аппăшне.

«Эх, савниçĕм, мĕскершĕн
Пăхăнмарăн хушнине,
Ылхан халĕ пирĕншĕн
Пурнăçлать хура ĕçне».

Çавăнтах вăл кантăкран
Вĕçсе тухать хăварса,

Сарă хĕре хуйхăра
Йăнăшнăшăн хурланса.

Хыçĕнчен тухса чупать,
Кăлăхах. Вăл инçетре,
Афродита, ак, çыхать
Амурăн пиçне хулне.

Тата тепĕр тавăру
Шутласа тупать хĕре:
«Илем ещĕкне тыт çул
Хальллĕхе вара ĕçле».

Ĕçленĕ май хĕр пухать
Çул çине вак-тĕвексем,
Тĕрлĕ майăн шухăшлать
Тупсăмĕ çук ниепле.

Вăт çапла хĕр çул тытать
Илем ещĕкĕ патне,
Çул тăрăх вăл кĕл тăвать
Ватă Турăш амăшне.

Тур амăш сар пикене
Малалли пирки калать.
Мĕнлерех унта çитме

Еплерех хăйне тытма:

«Ещĕке эсĕ ан уç,
Хăрушлăха вăл таять»,
Çав сăмахсемпе карчăк
Куç умĕнчен çухалать.

Хĕр чылай çулпа утать-и
Кун кунлать те, çĕр çĕрлет.
Тĕ хĕвелĕ çутатать-и
Каçхине уйăх çӳрет.

Çитрĕ, акă, шыв хĕрне,
Анлăн сарăлса выртать.
Шыв тĕкĕрĕ тыткăнлать те
Çавах шухăша ярать.

Аслă çырма каçма çук
Пĕр Харон çеç каçарать.
Анчах та тискер йытти
Шăлĕсемпе йăлтăрать.

«Вилесен çырми урлă
Каçать пике кимĕпе,
Ват карчăк канашĕпе
Шăплантарать йыттине.

Кĕçех ещĕке илсе
Çĕр çине вăл таврăнать.
Усă курас-ши тесе,
Ещĕке пике уçать.

Кĕтнĕ илем вырăнне
Ещĕкрен тухать усал,
Ним ăнкартман пикене
Тарăн ыйха путарса.

Усал сывлăш алхасать,
Сиен кўрет халăха,
Те çилĕ вĕрет урса,
Тўсейми çук шăрăхпа.

Хўтĕлĕх ыйтса халăх
Турăшсене тилмĕрет,
Зевс пуринчен те асли
Олимпра канаш сĕнет.

Çўллĕ ту çинче пуху
Йĕркелет Турăшсемпе,
Афродитăн сăн хĕрхў
Айăпĕ пĕр ун çинче.

Телее, Амур çитет,
Вăратать вăл сăнăпа,
Ещĕке часах леçме
Сĕнет вăл Психейăна.

Турăшсен патши патне
Хăй васкавлăн вĕçтерет,
Савнийĕ хутне кĕме
Вăл патшана тилмĕрет.

Зевс Амурăн сăмахне
Тăнласа итлет тимлĕн.
Юрату асамлăхне
Хăй çинче пĕлет чупкăн.

Леда ятлă арăма
Акăш пулса илĕртнĕ.
Тепĕрин вĕчи çине
Çумăр пулса тăкăннă.

Арăмĕ вара хăйĕн
Тĕшмĕртет кил таврашра.
Çавнашкал-ши, тен, шăпи
Пĕтĕм влаç пĕр алăра.

Çавăнпа та-ши тен,

(Халапсенче хурав çук).
Пикене хута кĕрсе
Вилĕмсĕрлĕх парнелет.

Хăйĕнчен вăл чаплă туй
Çамрăксене йĕркелет.
Чĕрере пур юрату
Темĕне те çĕнтерет.

Ациспа Галатея

Ешĕл курăк пур çĕрте
Çитĕнеççĕ çимĕçсем.
Йыхăраççĕ хăй патне
Ывăçпа виноградсем.

Хумханать тинĕс йăвашшăн,
Çуйхашаççĕ кайăксем,
Хĕвелĕ пăхать ачашшăн —
Çăтмах тейĕн ку çĕре.

Кашни кун пĕр вăхăтра
Хĕвел çӳллĕ çĕкленсен,
Килсе тухать тинĕсрен
Ытарма та çук пике.

Хыçӗнчен хумсем сирсе
Татах тухаç пикесем.
Ку тинӗс патши Нерей
Илӗртӳллӗ хӗрӗсем.

Пуринчен те хитререх
Галатея пулнӑ теç.
Тинӗсри моряксене
Пулӑшу кӳнӗ вӑл çеç.

Сывлӑша хумсем хӑрушшӑн
Çӗкленеç-и хӑмсарса,
Карапсене айлӗн-çийлӗн
Çавӑраç-и путарса.

Çак йышши çанталӑкра
Галатея пӗр шанчӑк:
Хумсене лӑплантарма
Çителӗклӗ пӗр авӑк.

Халь кӑна хаяр хумсем
Çак хӗр çепӗç сассинчен,
Майӗпен пӗчӗкленсе
Çухалаççӗ тинӗсре.

Çӳллӗ тури шӑтӑкра

Пурăннă сăнсăр циклоп,
Кĕтӳ кĕтнĕ айлăмра
Хевтепе пулнă улăп.

Сăрт çиййĕпе çумăрта
Кĕтĕвне вăл çӳретнĕ,
Хысаксене хушăран
Катмакпала тĕпретнĕ.

Пĕр шухăшсăр çак таран
Ирттернĕ вăл ĕмĕрне,
Шăхличепе выляса
Хăш чух юрă сĕрленĕ.

Тен, çавнашкал малалла
Пурнăçĕ пыратчĕ-ши:
Кĕтĕвне ертсе çыра
Килсе тухма пӳрнĕ-ши?

Сăрт çамкинчен инçете
Тинкерет циклоп тимлĕн,
Хумсем тинĕс çиййĕпе
Шăмпăлтатаççĕ лăпкăн.

Хăйĕн пысăк кӳсекне —
Карап мачтипе пĕр тан,

Пăрахать çерем çине,
Кăларать шăхлич унтан.

Шăхличĕ вĕрсен, тавралăх
Сисчÿвленсе шăпланать.
Кайăк-кĕшĕк самантрах
Хăй йăвинче пытанать.

Акă, шыв çине сирсе
Ылтăн хĕвел тухнă пек,
Циклопа тĕлĕнтерсе
Килсе тухрĕ сар пике.

Полифем куç чакăртса
(циклопа çапла чĕнеç),
Сывлама та чарăнса
Пăхса ларать ун çине.

Асамлă курăну, тейĕн,
Шикленет çухаласран.
Галатея – пур – шыв çийĕн
Киленет чăмпăлтатса.

* * *

Полифемăн сăнарне

Уçса пама питĕ хĕн,
Илес-милес сăн-питне
Кăтартма сăмах çук-мĕн.

Лăпăс-лапăс çӳçĕсем
Çумăрта çеç шыв кураç,
Ӳссе кайнă сухалсем
Пĕтĕмпех питне сăраç.

Пĕртен-пĕр куç циклопăн
Вырнаçнă çамки çинче,
(Халь куратăр, ав, хăвăр
Шăнăçмасть сăмахсенче).

Çак сехмет сар пикене
Пĕрре курсах куç хывать,
Астаррăн вăл тинкерет
Хăрах куçĕпе шыва.

Кам юраттăр эсреле
Сăн-сăпатсăр усала.
Тирпейленме Полифем
Кăнтăралла çул тытать.

Катмакпа çӳç якатма
Тытăнать вăл çитсенех,

Çăланаççĕ пайăркан
Тусăнса пĕтнĕ çӳçсем.

Чӳхенсен çăмăлтарах
Пулатчĕ-ши якатма?
Хĕн пулĕ çав, сахалрах
Ăс пулсассăн пуçăнта.

Çап-çутă çивчĕ çурла
Кăларать вăл кĕтесрен,
Сухалне ывăçласа
Кĕскетме хатĕрленет.

«Тирпейлерĕм сăн-пуçа», —
Кӳленчĕкрен тинкерет.
Чунсăрне анчах шута
Вăл илмен-тĕр, куçкĕрет.

Канăçа циклоп çухатнă
Çемĕçелнĕ чĕрипе.
Çавах та ăна шăпа
Пиллемен-тĕр телейне.

Полифем пĕлмен пикен
Ацис – савнă каччи пур.
Кăмăллаççĕ пĕр-пĕрне —

Яшсен çирĕп юрату.

Кăпăклă хумсем чупаççĕ,
Кăпăклă хумсем сирсе.
Тĕл пулаççĕ савăнса
Галатеяпа Ацис.

Çĕркаçа мĕнле чăтса
Шурăмпуç çывхарнине
Вĕсем кĕтнĕ хумханса
Теприне çитессине.

– Ырă кун сана, савниçĕм! —
Хумсем витĕр сас çитет.
– Ырă кун, çутă телейĕм! —
Хирĕçле хурав вĕçет.

Çĕнĕ кун – çĕн йăл-кулу
Туйăмсем çирĕпленеç.
Савнипеле калаçу
Чĕрене килентерет.

Çыр тăрăх вĕсем çӳреççĕ
Алла-аллăн тытăнса,
Полифем сăнать çиллессĕн
Юратăва ăмсанса.

Кĕтӳне ертсе çыра
Килсе тухать вăл, курать.
Алла-аллăн тытăнса
Ацисра пике утать.

Полифем сăнĕ хăрушшăн
Кайăк та çумĕн вĕçмест.
Тинкерен куçĕ юнавлăн
Тутисем ун шăл йĕреç.

Шăхличĕ хăрушшăн вĕрчĕ
Çĕр чĕтренчĕ кисренсе.
Тинĕсре хумсем çĕклерĕ
Асар-писер çил иртсе.

Çамрăксен чĕри шуйланчĕ —
Ырăпа вĕçленес çук.
Полифем хысак шыранчĕ
Циклопран тармашкăн çук.

Тинĕсе пике ыткăнчĕ
Хӳтлĕ хумсен ытамне,
Пĕр хысак çитсе çĕмрĕлчĕ
Ацис юлчĕ ун айне.

Чул хысак ик ванчăка
Çурăлчĕ те, варринче
Хăмăш курăнчĕ куçа
Çăл куçăн тĕкĕрĕнче.

Шывĕ, ак, тинĕс енне
Тупрĕ çулне шыраса,
Часах хумсем сирпĕнсе
Ыталарĕç çырмана.

Халăхра çакăн йышши
Халап юлнă ас илме,
Ĕмĕрне те ан çухатăр,
Чăн юрату илемне.

Купидон

Карса илнĕ тĕттĕмлĕх
Çăлтăрсем те палăрмасть.
Кун-каçа ырнă халăх
Канлĕ çывăрать.

Ăнсăртран сас пулчĕ
Шаккаççĕ алăка.
Кам-тăр сасă пачĕ
Сирчĕ ыйăха.

Çакăн пек çанталăкра
Кам çӳретĕр терĕм,
Çук, шаккаççĕ хытăрах
Тĕлленчĕ, темерĕн.

«Кам пĕр шикленмесĕр,
Каçхине çӳрет?» —
Çилле пытармасăр
Чĕнтĕм хайхине.

«Ӳт-пӳ шăнчĕ пĕтĕмпех
Сивĕ çил кашлать,
Хăв куратăн, ав, тӳпе
Хуп-хура тавра.

Мĕскертен хăратăн,
Эп пĕчĕк çеç ача,
Çул-йĕртен аташрăм
Ярсамччĕ ăшăнма».

Çакăн евĕр сăмахсем
Çитрĕç, акă, тул енчен.
Çуртана хăвăрт илсе
Çутатрăм хальхинче.

Тулта çумăрĕ чашлать
Çиçĕмĕ çиçет.
Урнă çилĕ ахăрать
Хӳмене силлет.

Лăпланма та шутламасть
Чарăна пĕлмест,
Çӳлти уйăх çути те
Çĕр çине çитмест.

Акă уçрăм алăка,
Ку тата мĕскер?
Тăрать пĕчĕк çеç ача
Пĕр тумтирсĕрскер.

Икĕ шурă çунатне
Асăрхарăм кун çинче,
Ухăпа сăннисене
Хĕстернĕ хул хушшине.

Иртсе лар кăмак умне,
Çав тер вĕт шăннă,
Халь те çавă каçхине
Вут чĕртес шут пулнă.

Ухăпа сăннисене

Ача хучĕ çумнерех.
(Каччăсемпе хĕрсене
Çак улаха сĕтĕрет).

Авă, çитрĕ ăшăнса
Калаçма пуçларĕ.
Ухă тытрĕ выляса
Сăнă ункăларĕ.

Ман çине пăхса хăй
«Пăсăлман-ши?» – тет.
Сăнă вĕçне ман енне
Чеен шĕвĕртет.

«Пĕртте пăсăлман-çке
Ухă çумăрпа»,
Суранларĕ чĕрене
Ылтăн сăнăпа.

Чĕрене вут хыпнăн,
Çурасла сурать.
Купидон хаваслăн
Савăнса кулать.

«Кӳршĕре пике пур,
Сана пит савать», —

Вăрттăн çеç Амур
Сиплев савалать.

Çавхатер илемлĕ
Хĕр çитĕннĕ кӳршĕре,
Сăпсан çинçе пилĕклĕ
Епле чăттăр-ха, чĕре.

Пуринпе те ăшшăн,
Уççăн калаçать.
Тĕнчере çук тейĕн,
Сасси тыткăнлать.

Çав тери те çепĕç
Çăл евĕр юхать.
Чĕре ман чул мар-çке
Çулăмпа çунать.

Курăнмасть кăна,
Çиеле тухмасть.
Савнă пике сăнĕ
Асăмран каймасть.

Каçхине тухсассăн:
«Пĕтĕм чунтан ытарап:
Юратап, – тесе каласшăн,

Темшĕн – вăтанап.

Юратап сана, – тесессĕн
Енчен йышăнмасть?
Пурпĕрех пĕтетĕп
Чун тăнăçланмасть.

Пĕр каçхине вăйăра
Шанса пĕтме çук.
Уçрăм хамăн чĕрене:
«Арăм пул, Лисук!»

Ялти сарă пикене
Эпĕ савнă тахçанах,
Чĕрене уçса чĕнме
Хăюлăх сахалтарах.

Хальхинче те ăшшăн
Пăхрĕ ман çине,
Чĕнчĕ вăл йăвашшăн:
«Мĕн тейĕ, анне».

Мул енчен катăк та
Вăй-халăм ман пур.
Пурнăçри йывăрлăхран
Хĕрӳ чĕре пур.

Юратсассăн чĕререн
Пире ним те çитеймест
Савнă чĕре ăшшине
Вут кăвар та çĕнеймест.

Çулталăк çавăнтанпа
Иртсе кайрĕ ĕç-хĕлпе,
Кайăксем, ав, кăнтăра
Туртăнаççĕ картипе.

Лисукпа эпир телейлĕ
Çĕнĕ çуртра савăнса
Пурăнатпăр халь илемлĕ
Вулакана ыр сунса…

Арçури

Мур ăрувĕнчен тухнă-ши
Е алтас-ши тарăнрах,
Несĕле кам пуçарнă-ши
Калăпланă катăкрах.

Усалпа ăçтан тăван-ши
Тăрă шывăн пăлханçи?
Çанталăк епле тўснĕ-ши
Мĕнле чăтнă ăрăмçи?

Пĕр шухăшсăр ăсталанă
Килпетсĕр юрăсене,
Куç курнине шăрçаланă
Хывнă сăвă йĕркине.

Шурлăх кăтăшне упранă
Тăвăрланнă канăçпа,
Пĕр шелсĕр пăрахăçланă
Сывпуллашнă пурнăçпа.

Типнĕ йывăçа тĕпленĕ
Упранă хунавсене,
Илемпе чунтан киленнĕ
Кăмăллăннă уйсемпе.

Хуçăлса ӳкнĕ турат-и
Тĕл тусассăн куç умне,
Аякка илсе хуратăп
Йĕркелетĕп çул çине.

Çур вăхăтĕнче хур-кайăк
Ырнă карти вырнаçать,
Кӳлĕре пурне те канлĕ
Уйăх çутă сапалать.

Ыйăха путмасть пĕр çамрăк
Акăш, амăшне тĕпчет:
«Мĕн вăхăт ĕнтĕ вĕçетпĕр

Çав тер анлă-шим тĕнче?

Аннеçĕм, ахах-мерченĕн
Мĕскер-ши йăлтăртатать»,
«Çăлтăрсем вăл, пĕчĕкскерĕм,
Пирĕн çула палăртать».

Анлă кӳлĕ сарăлса
Тĕкĕр евĕр çутатать.
Уйăх хăю ывăтса
Кӳль çийĕн кĕпер хывать.

Сĕтеклĕ симĕс курăкĕ
Выртса канма йыхăрать,
Пуç тайса ылтăн чечекĕ
Çĕнĕ кунпа саламлать.

Шурăмпуç кăшт палăрсан
Карта пуçĕ çĕкленет,
Хур-кайăка вăратса
Малалла вĕçме чĕнет.

Хур картисем тӳпере
Какăлтатса иртеççĕ,
Акă ĕнтĕ тĕнчене
Çу кунĕсем çитеççĕ.

Тĕрлĕ тĕслĕ сасăпа
Янраса тăрать вăрман.

Вĕçет куккук авăтса
Сасă каять ян! Та ян!

Шăпчăксем юрă юрлаççĕ,
Таврана илем кӳрсе,
Хĕвел шевлисем выляççĕ
Кӳль шывĕнче чӳхенсе.

Курăк хушшинче çырла
Тутанса пăхма сĕнет.
Савнăçпа кăкăр тулса
Тӳпенелле вирхĕнет.

Пĕр кунхине çанталăк
Ир çинченех улшăнчĕ.
Хура пĕлĕт туртăнса
Хĕвел тарса пытанчĕ.

Кĕмсĕртетет çӳл тӳпе
Калăн тимĕрçĕ ĕçлет.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.